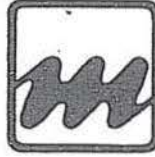

MARMARA ÜNİVERSİTESİ FEN-EDEBİYAT FAKÜLTESİ

TÜRKLÜK ARAŞTIRMALARI
DERGİSİ

8

Kurucusu:
Hakkı Dursun YILDIZ

Mehmet AKALIN Armađanı

İstanbul, 1997

SÂMİH RİFAT'IN NEFESLERİ: "NEFÂYISÜ'L-ENFÂS"

ABDULLAH UÇMAN*

Benim yaşlılarım ve benden önceki nesil Sâmih Rifat adını özellikle:

Yaslı gittim, şen geldim
Aç koynunu ben geldim,
Bana bir yudum su ver,
Çok uzak yoldan geldim.

Korkma açıl şen yurdum,
Dağlara ordu kurdum,
Açık denizlerine
Süngümle kilit vurdum.

dörtlükleriyle başlayan meşhur "Akdeniz Kıyılarındaki"¹ adlı, Millî Mücadele günlerinin umut dolu havası içinde yazılan şiiriyle hatırlayacaklar. O zamanlar ilkokul okuma kitaplarında yer alan ve benim yaşımıdaki bütün ilkokul öğrencilerinin ezbere bildiği bu şiir, müzik derslerinde, çeşitli anma toplantılarında, kır gezilerinde ve millî bayramlarda yüksek sesle ve marş tarzında toplu halde okunurdu.

Biraz edebiyata, daha doğrusu Türk edebiyatına meraklı olanlar ise Sâmih Rifat adını, Yahya Kemal'in:

* Yard. Doç. Dr., Mimar Sinan Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi.

¹ Daha sonraki yıllarda ders kitaplarıyla çeşitli antolojilerde de yer alan bu şiir ilk defa *İleri* (nr. 1685, 14 Teşrin-i evvel 1338/1922) ve *Vakit* (nr. 1737, 14 Teşrin-i evvel 1338/1922) gazetelerinde yayımlanmıştır. Sâmih Rifat'ın, İzmir'in işgali üzerine yazdığı ve kıt'a sonlarında "Aydın, Aydın güzel Aydın /Ah, bir kere kurtulaydın" mısralarının tekrarlandığı "Güzel Aydın" (*Dergâh*, nr. 36,5 Teşrin-i evvel 1338/1922, s. 180) adlı şiirinin de Millî Mücadele günlerinde sayıları süratle artan vatanî şiirler vadisinde büyük şöhret kazanmış bir şiir olduğunu hatırlayalım.

Fer almışken tulû-ı Kibriyâ'dan
Bugün bî-vâye kalmış her ziyâdan
Bu mülkün farkı yok bir teng-nâdan
Niçin nûr inmiyor artık semâdan?

dörtlüğüyle başlayan "İthaf"² şiiri dolayısıyla hatırlayacaklardır. Ahmet Hamdi Tanpınar, hocası ve üstadı Yahya Kemal hakkında kaleme aldığı kitabında bu şiir üzerinde dururken, onun için "hayatının ârızalarını değil, ruhunun susuzluğunu, zekâsının macerasını nakleder"³ dediği bu şiir ise, yine A. H. Tanpınar'ın ifadesiyle, Sâmih Rifat'ın "Alevî ilhâmın son şâheserlerinden"⁴ olan ve:

Hezârân per açıp reng ü ziyâdan
Ufûl etmiş güneş sahn-ı semâdan
Şebistân-ı elem hâlî sadâdan
Gönül pür-giryeye hâl-i inzivâdan

dörtlüğüyle başlayan "Nefes"inden alınan ilhamla yazılmıştır⁵.

Kronolojiye uyarak biraz daha gerilere doğru gidersek, Sâmih Rifat'ı 1893 yılından itibaren II. Abdülhamid devrinin *Hazîne-i Fünûn* (1893-1894), *Mekteb* (1894), *Maarif* (1896), *Resimli Gazete* (1896-1897) ve *İrtikâ* (1899-1900) gibi tanınmış edebî dergilerinde, daha çok Abdülhak Hâmid tesiri altında ve aruz vezniyle şiirler yayımlayan bir şair olarak görürüz.

² "Abdülhak Hâmid'den sonra ledünnî şiirin menbâları kurudu. Sâmih Bey'in hâtif sadâsını andıran bir manzumesi bu çorak devrin en güzel eseridir. O eserin kafiyelerinden doğan bu mısraları sahibine ithâf ediyorum." cümleleriyle Sâmih Rifat'a ithaf edilen bu şiir ilk önce *Şâir* (nr. 5,9 Kânun-ı sâni 1919, s.66) mecmuasında yayımlanmış, daha sonra şairin *Eski Şiirin Rüzgârıyla* (İstanbul 1962, s. 125-126) adlı şiir kitabına da alınmıştır.

³ Ahmet Hamdi Tanpınar, *Yahya Kemal*, İstanbul 1962, s.15.

⁴ a.g.e., s.17.

⁵ A. H. Tanpınar bu "Nefes" için aynı yerde devamla: "Fakat hakikaten mükemmel olan dil ve ustalık gibi şeylerin ötesinde, tıpkı Rıza Tevfik'in o kadar sevimli koşmaları gibi öteden beri yazıldığı şekilde değilse bile muhtevâsında eskiyi tekrarlayan bir manzumeydi" demektedir (a. g. e., s.17). İsmail Habib Sevük ise biraz mübalâgaya kaçarak, "Yalnız bir tek bu şiirin bile bir insanı şair kabul ettirmeye kâfi geleceğini" belirtmektedir (*Edebî Yeniliğimiz*, İstanbul 1932, s. 448.)

1988'de kaybettiğimiz günümüz şairlerinden Oktay Rifat'ın babası olan ve aynı zamanda Bektaşî tarikatına mensup bulunan Sâmih Rifat⁶, II. Meşrutiyet'i takip eden yıllarda biraz geleneksel Bektaşî şiirinden aldığı ilham, biraz da Servet-i Fünuncular'ın halktan uzak dil ve üslûbu ardından Mehmed Emin'in *Türkçe Şiirler* (1898)'iyle açılan sade dil ve hece vezniyle şiir yazma modası içinde bazı nefesler yayımlar. Bir kısmı bestelenerek o yıllarda Bektaşî dergâhlarında da okunan bu nefeslerin en tanınmışları arasında, Yahya Kemal'in "İthaf" şiirine ilham kaynağı olan ve yukarıda ilk dörtlüğünü verdiğimiz "Nefes"i ile;

Ezelden âşıkım ben Muhammed Mustafâ'ya
Fedâ olsun hayâtım bütün Âl-i Abâ'ya
Acır bî-şübhe onlar bu rûh-ı bî-nevâya
Kabul etsin erenler, kul oldum Murtazâ'ya

dörtlüğüyle başlayan diğer "Nefes"i başta gelmektedir⁷.

Şiir yanında özellikle Türk dili, İslâmiyet öncesi eski Türk tarihi ve kültürü alanlarında da çalışmalar yapan bir ilim adamı hüviyetine sahip Sâmih Rifat, ölümünden önce 5 Teşrin-i evvel-3 Kânun-ı evvel 1932 tarihleri arasında çok kısa bir süre Türk Dili Tedkik Cemiyeti'nin (daha sonraki Türk Dil Kurumu) ilk reisliğinde de bulunmuştur. Bugün kütüphanelerimizde Sâmih Rifat'ın hayatı, fikrî-edebî faaliyetleri ve eserleri hakkında kayda değer kıymetli bir eser bulunmaktadır: *Sâmih Rifat* (Hayatı ve Eserleri). Sâmih Rifat'ın 3 Aralık 1932'de ölümünden iki yıl kadar sonra yayımlanan bu değerli eser, divan edebiyatı, Türk halk edebiyatı, yeni Türk edebiyatı ve Türk musikisi başta olmak üzere

⁶ Sadettin Nüzhet (Ergun), *Sâmih Rifat*, İstanbul 1934, s. LXXXIV.

⁷ "Hezârân per açıp reng ü ziyâdan" mısraıyla başlayan "Nefes", şairin kendisi tarafından Devr-i Hindî usûlünde ve Hüzam makamında bestelenmiştir (Notası için bk. Ali Rifat, Rauf Yektâ, Zekâizâde Ahmed, Dr. Subhi Bey, *Bektaşî Nefesleri*, C.I, İstanbul 1933, s. 150). "Ezelden âşıkım ben Muhammed Mustafâ"ya mısraıyla başlayan diğer "Nefes" ise, yine şairin kendisi tarafından Düyek usûlünde ve Uşşak makamında bestelenmiş olup ilk defa güfte ve bestesiyle birlikte *Muhibbân* (nr. 1, sene 3, 14 Temmuz 1334/1918, s.2) mecmuasında yayımlanmış, daha sonra *Bektaşî Nefesleri* 'nde de (bk. a. g. e., s. 160-161) yer almıştır. Rauf Yektâ, Sâmih Rifat'ın "Medet ey pîr-i kudsî âsitânım" ve "Nedir ey dil sende bu dâğ-ı elem" mısralarıyla başlayan diğer iki nefesinin de bestelenmiş olduğunu, ancak bunların notalarını elde edemediklerini belirterek sadece güftelerini neşreder (a. g. e., s. 243-244).

inceleme, monografi ve antoloji türlerinde sayısı elliye bulan ve büyük bir kısmı bugün hâlâ birer âbide gibi önümüzde duran kaynak eserlerin üzerinde imzası bulunan Sadettin Nüzhet Ergun'un adını taşıyor.

Sâmih Rifat'ın hayatı ile edebî, ilmî, fikrî ve kültürel yöndeki faaliyetlerinin bütün ayrıntılarıyla anlatıldığı, ayrıca şiirleriyle bazı makale ve konferanslarından örneklerin de yer aldığı bu eserde Sadettin Nüzhet'in de belirttiği gibi, Sâmih Rifat'ın gençlik yıllarından başlayarak son zamanlarına kadar yazmaya devam ettiği manzumeleri büyük bir kitap oluşturacak hacimdedir⁸. Sadettin Nüzhet'in, "Divan Edebiyatı Taklidi Şiirler", "Bektaşî Nefesleri", "Teceddüt Edebiyatı Tesiri Altında Yazılan Şiirler", "Millî Şiirler" ve "Vatanî Şiirler" başlıkları altında seçmeler yaptığı manzumelerden de anlaşılacağı gibi Sâmih Rifat, uzun yıllar ciddi bir şekilde şiirle meşgul olmuş, daha doğrusu şiiri ciddi bir iş olarak benimsemiş bir şairdir. Hattâ bir dönem Abdülhak Hâmid ile Recâizâde Ekrem'in, bir dönem de İsmâil Safâ ile Tevfik Fikret'in tesiri altında şiirler yazmış olduğu halde⁹, büyük bir yekûn tutan şiirlerini hayatta iken bir kitap halinde yayımlamamış veya yayımlayamamıştır¹⁰. Yine Sadettin Nüzhet'in kitabından öğrendiğimize göre, Sâmih Rifat'ın samimi dostlarından olan Veled Çelebi (İzbudak), onun manzumelerini bir araya toplayacak şiir mecmuasına *Nefâyisü'l-enfâs* şeklinde bir isim bile koymuştur¹¹. Fakat Sadettin Nüzhet, kitabında, şairin bu isim altında bir şiir kitabının yayımlanıp yayımlanmadığı konusunda herhangi bir açıklamada bulunmamıştır.

Yıllardır fırsat buldukça sürdürmeye çalıştığımız dergi ve gazete taramalarımız sırasında rastladıkça bir fişe kaydettiğimiz Sâmih Rifat'ın veya eski imzasıyla İbnü'r-Rifat Sâmih'in manzumeleri, günün birinde belirli bir yekûna ulaştığında, bunların nasıl bir âkibete uğradığı bizi iyiden iyiye dü-

⁸ *Sâmih Rifat* (Hayatı ve Eserleri), İstanbul 1934, s.LXXXIV.

⁹ a. g. e., s. LXXXV-LXXXVI.

¹⁰ Son devrin en küçük ayrıntılarına varıncaya kadar âdeta bilançosunu tutan İbnülemin Mahmud Kemal İnal da *Son Asır Türk Şairleri*'nde Sâmih Rifat'a ayırdığı sayfalarda ondan: "Eski ve yeni tarzlarda pek güzel şiirler yazarak edebî mecmua ve gazetelerle neşretmiştir. Her zamanın icâbâtını takdir ve tevkîr eden ve "Nabza göre şerbet eyler îtâ" mısraına mâsadak olan ezkiyâdan idi." şeklinde söz ettiği halde şiir kitabından herhangi bir şekilde tek kelimeyle olsun bahsetmemiştir (2.b., İstanbul 1970, s. 1641-1642).

¹¹ Sadettin Nüzhet, *Sâmih Rifat*, s.LXXXIV.

şündürmeye başlamıştı. Bunun üzerine, bu ve buna benzer durumlarda ilk el attığımız kaynak eserlerden biri olan Seyfeddin Özege'nin *Eski Harflerle Basılmış Türkçe Eserler Katalogu*'na başvurduk. Bir şey bulamayınca, bu sefer İstanbul'daki bellibaşlı kütüphanelerin kataloglarını karıştırdık; bu arada eski kitap meraklısı bir kısım dost ve arkadaşların hususi kitaplıklarına müracaat etmekten de geri kalmadık. Ancak Sâmih Rifat adını taşıyan böyle bir şiir kitabının varlığı hususunda herhangi olumlu bir cevap almamız mümkün olmadı. Neticede meseleyi zaman içinde halledilmek üzere bir kenara bıraktıktan bir süre sonra, günlerden bir gün mutlu bir tesadüf sonucu bir arkadaşın elinde adı geçen eserin, hem de şairin bizzat kendi el yazısı ile şeyhine ithaf edilmiş bir nüshasını gördüğümüz zaman, Sâmih Rifat'ın şiirleri konusu kendiliğinden tekrar gündeme gelmiş oldu¹².

Aşağıda da görüleceği gibi, burada kitabın kapağına yazılan ithaf yazısından anladığımız kadarıyla, şu anda bilemediğimiz ve açıklayamadığımız bazı sebeplerle sadece "sekiz adet" basılabildiği belirtilen *Nefâyisü'l-enfâs* adlı kitapçık, Sadettin Nüzhet'in bahsettiği gibi, Sâmih Rifat'ın bütün şiirlerini değil, adına uygun bir şekilde, sadece nefes tarzında ve tasavvufî mahiyetteki bir kısım manzumelerini ihtiva etmektedir. Kapağında baskı tarihi olarak 1 Kânun-ı evvel 319 (yani 14 Aralık 1904) tarihi bulunan bu küçük ebattaki on bir sahifelik kitapçıkta, şairin, dinî muhtevalı, ikisi kıt'a tarzında sadece altı manzumesi yer almaktadır. Kitapçığın kapağında Sâmih Rifat'ın kendi el yazısı ile mürşidine¹³ hitâben kaleme alınmış olan

¹² Bu kitapçığın şu anda bilinen yegâne matbu nüshası Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi'nde Öğretim Görevlisi olan arkadaşım Sn. Nihat Azamat'ın özel kitaplığında bulunmaktadır.

¹³ Sadettin Nüzhet, Sâmih Rifat'la ilgili eserinde, onun Karaağaç Bektaşî dergâhı şeyhi Hüseyin Baba'nın müridlerinden olduğunu açıklar (a. g. e., s. LXXXV). Aynı şekilde konuyla ilgili eserinde günümüz Bektaşî dede-babalarından Bedri Noyan da, Sâmih Rifat'ın Karaağaç dergâhı postnişini Hüseyin Zeki Baba'dan nasîb aldığını belirtir (bk. *Bektaşîlik Alevîlik Nedir*, Ankara 1987, s. 286). Değerli araştırmacı arkadaşım M. Sabri Koz, benim Sâmih Rifat'la meşgul olduğumu öğrenince, özel kütüphanesinde bulunan bir yazma mecmuada rastladığı bir şiirden bahsederek, Sâmih Rifat'ın 1323 (1907) yılı nevrûzunda yoğun kar yağışı dolayısıyla dört beş gün kadar Karaağaç dergâhında mahsur kaldığını ve bu sırada bunun hâturası olarak bir tarih manzumesi kaleme almış olduğunu haber vermişti. Yazımızın sonunda yer alan Ek 2'de Sâmih Rifat'ın el yazısıyla Sn.M. Sabri Koz'un takdim etmiş olduğu sayfanın fotokopisi de yer almaktadır. Sâmih Rifat'ın adı geçen cönk sayfasındaki sözleri ve manzumesi şu şekildedir:

"Nevrûz münasebetiyle dergâhta bulunan müsâfirinin birdenbire yağın karlardan

ithaf yazısında ise, kitapçık hakkında dikkate değer bazı bilgiler de verilmektedir. İmzalı bu yegâne nüshanın üzerinde Sâmih Rifat el yazısı ile mürşidine hitâben şu satırları yazmıştır:

"Muhterem mürşidime:

Bazı nevehât-ı dervîşânededen ibâret olan şu manzum risâleye *Nefâyisü'l-enfâs* unvânını veren ben değilim. Bu ismi fâzıl-ı şehîr Veledd Bahâyî Çelebi ihdâ etti. Kendisinin bahş ettiği yâdigâr-ı muazzezi mecmua-i nâçizânem ilelebed baş üstünde gezdirmekle müellifin şükrânını i'lân eder. Kitabımın muhalledât-ı mühimme-i edebiyeye içinde bu kadar küçük düşmesini bi't-tabî arzu etmezdim. Fakat zaman bir cenîn-i sâkıt gibi yaşamamak, görülmemek için doğan o zâde-i tabîfatın nakş-ı cebîni nâmına küçüklükten başka bir şekilde göstermeğe müsâid değil idi. Bir çok azîm mânialar eserimin mümkün olduğu derecede ihtisârını îcâb eylediği gibi topu sekiz nüshadan ziyâde tab' olunamamasını da mecburiyet tahtına almıştır. *Nefâyisü'l-enfâs*'ı huzûr-ı mürşîdânelerine takdîm ile kesb-i fahr ederim."

(İmza)

İbn Rifat¹⁴

dolayı dört beş gün kadar dışarı çıkamaması bir hâtıra teşkîl etmiş olduğundan bunun idâmesine hizmet maksadıyla yazılan tarih şuraya kaydedilmiştir (12 Mart sene 1323, Karaağaç)."

Titretti bu yıl bahârı sermâ
Pîş-i nazar-ı mehâbetinde
Nevrûz o şitâ-yı bî-sükûnun
Mahv oldu muhît-i şiddetinde
Ezhârı açıldı nev-bahârın
Hep penbe-i berf sûretinde
Gördük bunu da kitâb-ı Hakk'ın
Nakş-ı safahât-ı hikmetinde
Tarihini çıktı, buldu bir er
"Kar yağdı" nidâ-yı hayretinde
el-fakîr
Sâmih

¹⁴ Bu takdim yazısından da anlaşılacağı gibi, eserin kütüphanelere girememiş olmasının sebeplerinin başında sekiz adet gibi çok az sayıda basılmış olması gelmektedir. Ancak

*

Sâmih Rifat'ın bu manzumelerini, acaba doğrudan doğruya, başlangıcı İttihad ve Terakkî'nin kuruluş yıllarına kadar uzanan, ancak II. Meşrutiyet'ten sonra yaygınlık kazanmaya başlayan pozitivist düşünceye¹⁵ tepki olarak ortaya çıkan İslâmî, tasavvufî veya Hilmi Ziya Ülken'in ifadesiyle söylersek "modern mistik akım"ın oluşturduğu hava içinde ele almak bilmem doğru olur mu?

Hilmi Ziya Ülken'in söz konusu ettiği 1908 ile 1922 yılları arasına baktığımızda, bu dönemde kelâm ve fıkıh gibi doğrudan doğruya dinî ilimlerle felsefe, tarih ve edebiyata da sahifelerinde yer veren *Sebîlürreşad* (1909) veya bir *İslâm Mecmuası*'nın (1914) yanında, daha ziyade tasavvufî konulara eğilen ve o yıllarda tasavvufî hayatta görülen durgunluğa son vermek ve onu bir dereceye kadar da olsa canlandırmak isteyen geniş bir yayın faaliyeti de görülmektedir. Sayıları önemli bir yekûn tutmakla beraber, çoğu kısa ömürlü bu yayın faaliyeti arasında, tesirleri biraz daha uzun olması dolayısıyla, tasavvufî, felsefî ve edebî hüviyetteki şu dergiler ilk sırada sayılabilir: En uzun ömürlü yayın organlarından biri olan *Cerîde-i Sûfiyye* (1910-1922), Cemiyet-i Sûfiyye'nin yayın organı olan *Tasavvuf* (1916), aydın bir Bektaşî mecmuası hüviyetindeki *Muhibbân* (1909, 1918), Şehbenderzâde Ahmed Hilmi tarafından yayımlanan *Hikmet* (1910) ile *Mahfel* (1922) ve *Mihrab* (1923)¹⁶.

İçinde yaşadığımız yüzyılın başlarında Batı dünyasında spiritüalizme yeni bir yön veren Fransız filozofu Henri Bergson'un kurduğu yeni felsefe

kitapçığın neden bu kadar az sayıda basıldığı ise belli değildir. Kitapçığın bu kadar az sayıda basılması, içinde yer alan şiirlerin duyulup okunmalarını da engellemiştir. Çünkü yukarıda bahsettiğimiz en meşhur iki nefesi kitapçığın yayımından aşağı yukarı 14-15 yıl sonra ilk defa dergilerde yayımlanınca büyük bir ilgi görmüş ve takdirle karşılanmıştır.

¹⁵ Bu konuda şu kaynaklara bakılabilir: Hilmi Ziya Ülken, *Türkiye'de Çağdaş Düşünce Tarihi*, Konya 1966, s. 200; Süleyman Hayri Bolay, *Türkiye'de Ruhçu ve Maddecî Görüşün Mücadelesi*, İstanbul 1979; Ekrem Işın, "Osmanlı Modernleşmesi ve Pozitivizm", "Osmanlı Materyalizmi", *Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkiye Ansiklopedisi*, C. II, İstanbul 1985, s. 352-370; Murtaza Korlaelçi, *Pozitivizmin Türkiye'ye Girişi*, İstanbul 1986; Mehmet Akgün, *Materyalizmin Türkiye'ye Girişi ve İlk Etkileri*, Ankara 1988.

¹⁶ Burada adı geçen yayın organları ve faaliyetleri hakkında daha geniş bilgi için bk. Mustafa Kara, *Tekkeler ve Zâviyeler*, İstanbul 1980, s. 275-297.

akımının etkisi altında, Osmanlı İmparatorluğu'nda Tanzimat'tan sonraki yıllarda gelişme gösteren pozitivizm ve materyalizme karşı bir bakıma tepki mahiyetinde, Mütareke yıllarında "modern mistik akım" diye tarif edilen bir fikir hareketinin ortaya çıktığı görülmektedir¹⁷.

Tam anlamıyla bir mistisizm olmadığı halde, devrin bazı yazarları tarafından bu tarzda yeni bir akım gibi yorumlanan Bergsonizm'in özellikle Mütareke döneminde büyük bir ilgiyle karşılanmasında, tarihî ve sosyal şartları da göz önünde bulundurmak gerekmektedir. Bunların başında ise, yıkılmakta olan Osmanlı İmparatorluğu'nun enkazı altında kalacaklarını hisseden genç Türk aydınlarının maddî engeller karşısında manevî kuvvetlere sarılma ihtiyacı gelmektedir.

Aslında hamle gücünü "ruh"ta gören ve bu bakımdan tesirleri Cumhuriyet'ten sonraki yıllara kadar uzanan Bergsonizm, Mütareke yıllarında özellikle *Dergâh* mecmuasını yayımlayan Türk aydınları tarafından bütünüyle benimsendikten sonra bir akım hüviyetini kazanır. Aralarında Dârülfünun felsefe müderrisi Mustafa Şekib (Tunç), İsmail Hakkı (Baltacıoğlu), Mehmed Emin (Erişirgil), Yahya Kemal, Ahmet Haşim, Yakup Kadri ve daha elliden fazla imzanın yer aldığı *Dergâh* mecmuasının 1921'den 1923'e kadar kırk iki sayılık yayımıyla Bergsonizm ve ona bağlı yerli mistik akımın etki alanını daha da genişlettiği söylenebilir¹⁸.

Dergâh mecmuası, adından başlayarak bütünüyle "modern-mistik" bir hüviyet taşımaktadır. Mecmuada Mustafa Şekib'in yazıları ve Bergson'dan yaptığı tercümeleler, Yakup Kadri'nin "Erenlerin Bağından"

¹⁷ Hilmi Ziya Ülken, *Türkiye'de Çağdaş Düşünce Tarihi*, Konya 1966, s.615-617. Kronolojik olarak Türkiye'de Bergson'dan bahseden ilk yazarlardan biri olan Rıza Tevfik, "Henri Bergson ve Felsefesi" (*İctihad*, nr. 2-91, 30 Kânun-ı sâni 1329/12 Şubat 1914, s. 2036-2044) adlı makalesinde Bergson felsefesini ana hatlarıyla özetlemiştir; daha sonra da Bergson'la ilgili olarak litografya ile Dârülfünun'daki ders notlarından oluşan küçük bir kitap yayımlamıştır (*Bergson Hakkında*, İstanbul 1337, 64 s).

¹⁸ Ziya Somar, *Bergson* (Hayatı, Felsefesi, İlk Eserleri), "Memleketimizde Bergson" bölümü, İstanbul 1939, s. 190-194. Bergson etkisi sadece Mütareke yıllarında *Dergâh* mecmuası çevresiyle sınırlı kalmamış, Cumhuriyet'ten sonraki yıllarda da meselâ kısmen de olsa Necip Fazıl'ın, büyük ölçüde A. H. Tanpınar'ın, hattâ Ahmet Muhip Dranas'ın şiirlerine kadar uzanmıştır (bk. M. Orhan Okay, *Necip Fazıl Kısakürek*, Ankara 1987, s. 34-38; Hilmi Yavuz, "Köpük ve Durée", *Dilin Dili*, İstanbul 1991, s. 17-23).

başlığıyla yayımladığı dinî-mistik mahiyetteki mensur şiirler; İsmail Hakkı ile Mehmed Halid'in (Bayrı) tekke şiiriyle ilgili araştırmaları, bir ölçüde derginin mahiyetini ve hedeflerini yansıtmaktadır. Daha önce Yahya Kemal'le ilgili kitabında A. H. Tanpınar'ın da belirttiği gibi, yukarıda değindiğimiz "İthaf" şiirinden doğan *Dergâh* fikri, Yahya Kemal'in ve mecmuanın etrafında toplanan genç Türk aydınlarının o günkü durumlarını da göstermektedir. Yayımlandığında pek dikkati çekmeyen ve A. H. Tanpınar'ın, Yahya Kemal'in "yegâne otobiyografik şiiri" dediği bu şiir, bütünüyle, artık bir daha dirilmemek üzere ölmüş bulunan şarka duyulan hasretin ifadesidir. Ancak çok açık olmamakla beraber, bu şiirin yer yer ileriye dönük yeni bir hayat hamlesini ifade ettiği de öne sürülmüştür¹⁹.

Rıza Tevfik'in daha 1909'da Clément Huart'la birlikte yayımladığı *Textes Hourouffis* adlı eser içindeki konuyla ilgili incelemesi, 1913 yılından itibaren devrin edebî dergilerinde Yunus Emre, Kaygusuz Abdal, Arşî, Gaybî, Oğlanlar Şeyhi İbrahim Efendi gibi mutasavvıf Türk şairleriyle ilgili dikkate değer makaleleri²⁰ ve nefesleri; Fuad Köprülü'nün yine aynı yıllarda tasavvufî Türk edebiyatına dair inceleme ve araştırmaları ve bunların sonunda ortaya çıkan *Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar* (1918) adlı eseri; Yakup Kadri'nin yeni bir mistisizm arayışı içindeki *Erenlerin Bağından* (1922) adlı mensur şiirleriyle bir Bektaşî tekkesinin anlatıldığı *Nur Baba* (1922) romanı, hattâ bir Servet-i Fünûn şairi olan ve II. Meşrutî-

¹⁹ Bergson felsefesi, *Dergâh* mecmuası ve *Dergâhçılar'ın Bergson felsefesini nasıl algıladıkları* konusunda bk. Beşir Ayvazoğlu, *Yahya Kemal -Eve Dönen Adam*, Ankara 1985, s. 87-103.

²⁰ Bu yazıların büyük bir kısmı derlenerek *Rıza Tevfik'in Tekke ve Halk Edebiyatı ile İlgili Makaleleri* (haz. Abdullah Uçman, Ankara 1982) adıyla bir kitap halinde yayımlanmıştır. Sâmih Rifat'ın "Ezelden âşıkım ben Muhammed Mustafâ'ya" mısraıyla başlayan nefesi ilk defa yayımlandığı zaman Rıza Tevfik'in bundan nasıl etkilendiğini gösteren şu satırlar son derece dikkate değer mahiyettedir:

"Gazete (yani *Muhibbân*) isminden de anlaşıldığı gibi pek münevver bir Bektaşî gazetesi idi. Daha ilk sayısında, Türkiye'de ilk defa olarak bir Bektaşî nefesi ve onun müziği yazılmıştı. Bu nefes ve bestenin sahibi de meşhur Sâmih Rifat Bey'di. Bu nefes: "Ezelden âşıkım ben Muhammed Mustafâ'ya/Fedâ olsun hayatım bütün âl-i abâya" beytiyle başlıyordu. Filozof bu nefesi pek seviyordu. Bestesi de pek hazin olduğundan onu coşturuyordu. O zamanın İstanbul Bektaşî mahâfili onunla çok meşgul oluyordu." (Vahit Lütüfî Salcı, "Muhibbân Gazetesi ve Rıza Tevfik", nakl. Hilmi Yücebaş, *Filozof Rıza Tevfik*, İstanbul 1957, s.89-90). Bu nefesin yayımlandığı sayıda Rıza Tevfik'in de: "Gel derviş evrâdî çıkar koyunundan" mısraıyla başlayan nefesi yayımlanmıştır.

yet'ten sonra da aynı estetik anlayışı sürdüren Cenab Şahabeddin'in "Derviş"²¹ adını taşıyan şiirinin bu sırada yayımlanması, bir tesadüfler zincirinden ziyade, 1908-1922 yılları arasında Türk edebiyatında yepyeni bir atmosferin oluştuğunu göstermesi bakımından son derece dikkat çekicidir.

Başta Yahya Kemal ve Mustafa Şekib olmak üzere onların çevresinde toplanan genç Türk aydınları, aynı dönemde dinî akım temsilcilerinin faaliyetlerinden çok farklı bir şekilde, Batı mistisizmi ile yerli ve manevî değerleri birleştirmek suretiyle yeni bir senteze varmaya çalışırlar. Biraz da düşman işgali altındaki İstanbul'un ortaya çıkardığı karamsar ve bedbin havanın etkisiyle, *Dergâh* mecmuasındaki yazarlar tarafından benimsenen Bergson felsefesi ile geliştirilen yeni mistik anlayış doğrultusunda bu yıllarda pek çok eser yayımlanır. Yahya Kemal'in "Üç Tepe"²² adlı makalesini bu hareketin bir nevi beyannâmesi kabul eden Hilmi Ziya Ülken'e göre, İsmail Hakkı'nın "Kerbela'ya Giden Derviş" ile Mustafa Şekib'in "Hakiki Hürriyet" adlı makaleleri ve Yakup Kadri'nin *Erenlerin Bağından*'ı, bu sırada Batı'dan gelen metafizik akımın Türkiye'de ortaya çıkardığı mistik havayı en güzel ifade eden örneklerdir²³.

Bu arada, yine aynı dönemde, Rıza Tevfik²⁴ ile Sâmih Rifat'tan sonra

²¹ *Büyük Duygu* (fevkalâde nüsha), nr. 10-13, 10 Temmuz 1329/23 Temmuz 1913, s. 159-160; ayrıca bk. *Cenab Şahabeddin'in Bütün Şiirleri* (haz. M. Kaplan, İ. Enginün, B. Emil, N. Birinci, A. Uçman), İstanbul 1984, s. 279-287. Rıza Tevfik yıllar sonra bu devirle ilgili olarak kaleme aldığı bir mektubunda bu şürden bahsederken: "Cenab'ın bir yerde -hayâlen- tasavvur ve fantaisiste bir kalemle tasvir etmiş olduğu "Derviş" isimli bir manzumesini matbu gördüm. Hakiki bir dervişe benzetemedim. İstanbul'u hiç bilmeyen bir Amerikalı'nın, Binbir Gece hikâyesinden telâkki etmiş olduğu dağınık -yani rabitasız- impressionlar'dan yapılmış bir İstanbul levhası gibi idi." sözleriyle buradaki derviş tipini beğenmediğini belirtir. Mektubun devamında ise: "Yine o sıralarda İbnü'r-Rifat Sâmih nâmında -hiç hoşlanmadığım- bir adamın "Hasaneyn" unvanlı bir manzumesini okumuştum ki, pek muhlisâne bir edâ ve hakiki bir derviş lisanıyla yazılmış iyi bir nefesti. Yahya Kemal Bey de o manzumeyi -benim gibi ve benim kadar- takdir etmiş olduğundan dolayı tanzîr ve nazîreyi İbnü'r-Rifat Sâmih'e "İthaf" etmişti. Bu iki muhlis ve beliğ manzumeye karşı Cenab'ın "Derviş" unvanlı manzumesi -kalp para gibi- göze batıyordu." demektedir (Hasan-Âli Yücel, *Edebiyat Tarihimizden*, Ankara 1957, s. 274).

²² *Dergâh*, nr.1,15 Nisan 1337/1921, s.1-2.

²³ H. Z. Ülken, *Türkiye'de Çağdaş Düşünce Tarihi*, s. 617.

²⁴ Rıza Tevfik, 1939 yılında Cünye'den İstanbul'a İbnülemin Mahmud Kemal İnal'a gönderdiği bir mektupta, "tasavvuf bahsinde kıl ü kâl ile iktifa etmek istemediğini, zevkenden de nasîb almak arzusuyla irâdet gösterip turûk-ı aliyeden bir ikisine edeb ve erkân üzere intisâb ettiğini" açıklamıştır (bk. *Son Asır Türk Şairleri*, İstanbul 1970, s.

Mütareke yıllarında Yakup Kadri ile Yahya Kemal'in de Bektaşî tekkesine giderek orada bir çeşit ilham aradıklarını da hatırlamakta fayda var²⁵. Devrin genel havası mistisizme, daha doğrusu dinî ve bilhassa tasavvufî eserler yazmağa müsait bir hava olmakla beraber SâmiH Rifat'ın *Nefâyisü'l-enfâs*'ta yer alan manzumelerini dikkatle okuduğumuzda, bunların, meselâ Yahya Kemal'in "İthaf" veya Cenab Şahabeddin'in "Devrviş" şiiri gibi, sözünü ettiğimiz bu mistik havadan ziyade, Rıza Tevfik'in aynı yıllarda yazdığı nefesler gibi, bir geleneğin, yani doğrudan doğruya Bektaşî şiiri geleneğinin devamı mahiyetinde vücut bulmuş olduklarını görürüz. Zaten Ahmet Hamdi Tanpınar da, yukarıda sözünü ettiğimiz "Nefes" için "Alevî ilhâmın son şâheseri" demek suretiyle bunu açıkça ifade etmiştir.

1492).

²⁵ Yakup Kadri Karaosmanoğlu, *Gençlik ve Edebiyat Hatıraları*, Ankara 1969, s.167-172. Bilindiği gibi Yakup Kadri'nin *Nur Baba* romanı doğrudan doğruya İstanbul'daki Çamlıca Bektaşî tekkesini, daha doğrusu bu tekke etrafında bu tarikatın özünden uzaklaşmasını anlatmaktadır (bk. Nihad Sami Banarlı, *Resimli Türk Edebiyatı Tarihi*, C. II, İstanbul 1979, s. 1203).

NEFÂYISÜ'L-ENFÂS

MERSİYE

Muharrem oldu, değildir gözümde şimdi cihân
 Temevvüc etmede pîşimde hûn-ı mazlûmân
 Hüseyin, düşmüş atından zemîne sayha-künân
 Ali, fiğan ediyor âsumânda pür-heyecân
 Helâk olup gidiyor hep Muhammed evlâdı
 Nedir bu "Vâ ebetî! Vâ büneyyi!" feryâdı

Hazîn hazîn geliyor bir bükâ-yı cân-fersâ
 Resûl-i muhteremin rûh-ı bî-karârından
 Ayırmayın, diye her lâhza ağlıyor o sadâ
 Hüseyin'i sevgili evlâd-ı gam-güsârından
 Resûl'e karşı nasıl eylenir gulüvde sebât?
 Hudâ'yı bir tanıyan kimse yok mudur? Heyhât!

Irak çöllerinin ufk-ı şule-bârında
 İyân olup bakıyor Kerbelâ'ya doğru Betûl
 Dü dest-i hayreti gîsû-yı tarûmârında
 Hüseynim, âh... Hüseynim diyor garîb ü melûl
 Vücûd-ı pâkini etmiş ihâta ebr-i şafak
 Bulut değil, bu onun hûn-ı kalbidir mutlak

Şu yanda bir yiğidin sâid-i metânetini¹
 Teninden ayrı düşürmüş zemîne tûg-i cefâ
 Bu yanda bir meleğin na's-ı pür-sabâhatini²
 Semend-i gadrine çiğnetmek istiyor a'dâ
 Yezidiyân utanır sanma yâ Ali! Hak'tan
 Yetiş o yavruyu kaldır elinle topraktan

¹ Hazret-i Abbas (R.A).

² Ali Asgar; esnâ-yı şahâdetinde henüz yedi aylık bir masum idi.

Bürîde-ser yatıyor şâh-ı Kerbelâ yerde
 Ne bir kefenle sarılmış, ne pîrehen kalmış
 Ser-i mübâreki en nâ-muvâfık ellerde
 Hizâb-ı hûn ile bir şekl-i âteşin almış
 Nedir bu manzara yâ Rab, nedir bu müdhiş hal?!
 Şerîatın oluyor dem-be-dem rehîn-i zevâl

Harîm-i pâk-i Hüseyinî'de bir hazîn âvâz
 Diyor hemîşe uyan sevgilim, uyan Kasım³
 Güzel dehânını aç su diyenle ol demsâz
 Sen ölme, ben öleyim âh...Ey civan Kasım!
 Kim etti gayzını iskât söyle kanınla
 Nasıl kıyar sanı insan bu hüsn ü ânınla?

Rukıyye Fâtıma, hâlâ o nev-resîde sabî
 Bütün su bulmak için gittiler hayâlinde
 O intizâr ile her ân dedikçe "İbn ebî?"
 Su isterim, sözü peydâ lisân-ı hâlinde
 Öpüp dehânını Zeyne'l-abâ melûl ü harâb
 O mâh-pâreyi eşkiyle eyliyor sîrâb

Güneş gurûb ediyor, kârvân-ı leşker-i şâm
 Zalâm içindeki çölden uzaklaşıp gidiyor

³ Hazret-i Kasım, Hazret-i Hasan Efendimiz'in necl-i güzînidir. Meydan-ı mübârezeye çıkmak için gösterdiği musırrâne istîrâmât üzerine cenâb-ı Hüseyin kendisine ağlaya ağlaya müsaade buyurmuş ve müşârünileyh biraz sonra mecrûhen çadırın önüne gelerek orada teslîm-i rûh eylemiştir. Hazret-i Kasım esnâ-yı şahâdetinde on sekiz on dokuz yaşlarında bulunuyordu. Hüsn ü cemâlde cedd-i mükerrerini andırırdı. Peder-i muhterem kable'l-vefat müşârünileyhin muhadderât-ı ehl-i beytten biriyle izdivâcını vasiyyet buyurmuş olduklarından küçük yaşından beri nişanlısı ile birlikte büyümüş ve zât-ı cellî-i Hâşimâne'sine yakışacak bir muhabbet-i masumâne ile o verd-i ismeti sevmişti. Hazret-i Kasım mübârezeye çıkmadan evvel amm-i muhteremleri vaktiyle birader-i ekberi tarafından vukû bulan vasiyeti yerine getirmek üzere büyük bir teessürle akidlerini icrâ ettiler. Sonra iki nâ-kâm-ı aşk ağlaşarak yek-digerinden ayrıldı. İşte yukarıki feryâd-ı hazîn o nev-arûs-ı bedbahtın teessürâtını musavverdir.

O kârvânla giden ehl-i beyt, bî-ârâm
 Dönüp dönüp bakıyor Kerbelâ'ya âh ediyor
 O yerde şimdi esen rüzgâr, öten murgân
 Hüseyin'i yâd ile Sâmih figan eder her ân*

KİT'A: MUHARREM'DE

Geldi hengâm-ı elem, vakt-i figan ağlaşalım
 Uyan ey husrev-i levlâk! Uyan ağlaşalım
 Biz bütün girye-künânız senin evlâdın için
 Sen de gel cümle tahassür-zedegân ağlaşalım

DİĞER**

Ağladım, yandım şehîd-i Kerbelâ'nın hâlini
 Cevher-i eşkinle nakş ettim kitâb-ı sîneme
 Bir Hüseyinî nağme îcâd eyledim, şâh-ı Necef
 İnciler dizdirdi ser-tâ-pâ rübâb-ı sîneme

NEFES:UŞŞAK***

Meded ey pîr-i kudsi-âsitânım!
 Kapındır melceim, dârü'l-emânım
 Değil hâl-i dili nâtk zebânım
 Sirişk-i dîdem olsun tercemânım

Büyüksün, mazhar-ı sırr-ı Alî'sin
 Gören çeşmâna her dem müncelîsin
 Kerem-ver, bî-muâdil bir velîsin
 Kalır vâsfında pek âciz lisânım

* Notlar metne aittir.

** Bu kıt'a Sadettin Nüzhet neşrinde "Divan Edebiyatı" bölümünde yer almaktadır (bk.s.19).

*** Sadettin Nüzhet, *Sâmih Rifat*, s. 29-30.

Gönül âyîne, sen mihr-i münevver
 Bütün hüsnünle rûşendir gönüller
 Tutarken destimi mürşidle rehber
 Yüzün nûruyla meşhûn oldu cânım

Görüp aynel-yakîn zât-ı Hudâ'yı
 Çıkardım hatırımdan mâsivâyı
 Reh-i aşkında buldum her safâyı
 Senin sâyendedir emn ü emânım

Füyûz-ı aşkı gördüm mürşidimden
 Hümâ-yı evc-i feyz ü rifatim ben
 Hevâ-yı aşka uy olsun gönül şen
 Getir sâkî! Getir rıtı-ı girânım

Senindir Sâmih ey pîr-i muallâ!
 Edersen mahv olursun bâbından iclâ
 Ne var hayrân-ı feyzim olsa dünya
 Kulun olmakla mağbût-ı cihânım

NEFES: UŞŞAK*

Ezelden âşıkım ben Muhammed Mustafâ'ya
 Fedâ olsun hayâtım bütün Âl-i Abâ'ya
 Acır bî-şüphe onlar bu rûh-ı bî-nevâya
 Kabul etsin erenler, kul oldum Murtazâ'ya

Ne sabrım kaldı artık ne ârâm u karârım
 Hüseyin'in âteşiyle yanar kalb-i nizârım

* Şiirin *Muhibbân*'daki neşrinde şu ifadelere de yer verilmiştir: "Gerek güfte gerekse bestesi İbnü'r-Rifat Sâmih Beyefendi tarafından tanzim ve tertib olunup gazetemizi taltifen gönderdikleri şu kıymetdar eseri karîlerimizin piş-i istifadelerine vaz'ediyoruz". Aynı yerde notanın altında da, "İhvân-ı safâdan bir zât tarafından Doktor Rıza Tevfik Bey kardeşimize ithaf edilmiştir" kaydı yer almaktadır.

Tutar eflâkı her şeb¹ figanım, âh u zârım
Revândır seyl-i eşkim fezâ-yı Kerbelâ'ya

Gehî nisyân edersem ne var² savm u salâtı
Unuttum Ehl-i Beyt'in gamından kâinâtı
Olur elbet müsâdif nigâh-ı iltifâtı
Alî'nin rûz-ı mahşer hazîn bir âşinâyâ

O mü'minlerle zâhid! Sen ol cennette hem-dem
Ki nesl-i Mustafâ'yı kılar pâ-mâl-i mâtem
Kolunda hırz-ı Yâsin, dilinde ism-i a'zam
Salar tîg-i adâvet sudûr-ı "hel etâ"ya

Budur Sâmih niyâzım erenler serverinden
Bana bir cur'a sunsun muhabbet kevserinden³
Görüp resm-i sülûku Horasan erlerinden
Karîn oldum hakikat yolunda evliyâyâ⁴

NEFES: RAST*

Nedir sende ey dil bu dâğ-ı elem
Cünûn¹ ehli çekmez felekten sitem
Meded-hâh olanlar görür dem-be-dem
Alî'den mürüvvet, Alî'den kerem

¹ "her dem" (*Muhibbân*, s.2).

² "n'ola" (*Muhibbân*).

³ "şerâb-ı Kevser'inden" (Sadettin Nüzhet, *Sâmih Rifat*, s.28).

⁴ *Muhibbân*, sene 3, nr. 1, 14 Temmuz 1334/1918, s.2; *Dergâh*, nr. 32, 5 Ağustos 1338/1922, s. 125; Sadettin Nüzhet, *Sâmih Rifat*, s. 27-28.

* Dipnotlarda Sadettin Nüzhet neşrindeki farklılıklar gösterilmiştir.

¹ "Tarîk" (Sadettin Nüzhet, *Sâmih Rifat*, s. 31).

Alî'dir vasiyy-i Resûl-i Hudâ²
 Onundur inâyet³, onundur atâ
 Olan bârigâh-ı Alî'den cüdâ
 Çeker tâ-ebed⁴ bir azâb-ı nedem

Cihân olşa şâyet bütün düşmenim⁵
 Yolumdan udûlüm görülmez benim
 Alî nûr-ı Hak'tır⁶ diyenlerdenim
 Odur rûh-ı ma'nâ-yı levh ü kalem

Yalandır bu varlık, bu sahn-ı şuhûd
 Muhammed Ali var cihân bî-vücûd⁷
 Ne lâzım taharrî-i bûd u nebûd
 Getir sâkiyâ serî hemân câm-ı Cem

Yarın sen edersin cihândan güzâr
 Kalır halka Sâmih sözün yâdigâr
 Ölürsem de rûhum olur⁸ neş'e-dâr
 Okudukça nutkum⁹ nagam-ber-nagam

NEFES:HÜZZÂM*

Hezârân per açıp reng ü ziyâdan
 Ufûl etmiş güneş sahn-ı semâdan

2 "Alî'dir vahy-i Resûl-i Kibriyâ" (Rauf Yektâ, *Bektaşî Nefesleri*, s.244).

3 "mürüvvet" (s. 32).

4 "tâ-be-mahşer" (s.32).

5 "bugün rehzenim" (s.32).

6 "Zât-ı Hak'tır" (s.32).

7 "lâ-vücûd" (s.32).

8 "Ölürsen de rûhun olur" (s.32).

9 "nutkun" (s.32).

* Bu nefes *Nefâyisü'l-enfâs*'ın 11-12. sayfalarına sonradan büyük bir ihtimalle Fuad Köprülü'nün el yazısıyla ilâve edilmiştir.

Şebistân-ı elem hâlf sadâdan
Gönül pür-girye hâl-i inzivâdan

Bu demdir tab'ımın devr-i melâli
Sever zulmetle rûhum hasbihâli
Sadâlar duymanın var ihtimâli
Karanlıklarda a'mâk-ı hafâdan¹

İlâhî-meşrebim vahdet-perestim
Şarâb-ı cilve-i hayretle mestim
O sâgârdır ki ziynet-sâz-ı destim
Dolar humhâne-i Âl-i Abâ'dan

Uzaktan yalvarıp ebr-i bahâra
Dedim gel şöyle meyl et bir kenâra
Hüseyn'imden haber ver kalb-i zâra
Eğer geçtinse deşt-i Kerbelâ'dan

Ne beklersin kılıp ey bâd-ı şebhîz
Demâdem turra-i ezhârı tehzîz
Getir lütf eyle bir bûy-ı dilâvîz
Meşâm-ı câna kabr-i Murtazâ'dan

Ne mümkün sevmemek Sâmih Hüseyn'i
Kabûl eyler mi insan böyle² şeyni
Resûl-i Kibriyâ'nın nûr-ı ayını
Muazzedir bizimçün³ enbiyâdan

¹ Buradaki 2. kıt'a Sadettin Nüzhet neşrinde 4.;3.kıt'a 2.; 4. kıt'a 5.;5. kıt'a 3. kıt'a olarak yer almıştır.

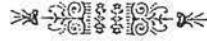
² "öyle" (Sadettin Nüzhet, *Sâmih Rifat*, s.34).

³ "benimçün" (a.e., s.34).

شرح مرشده :

مجموعه

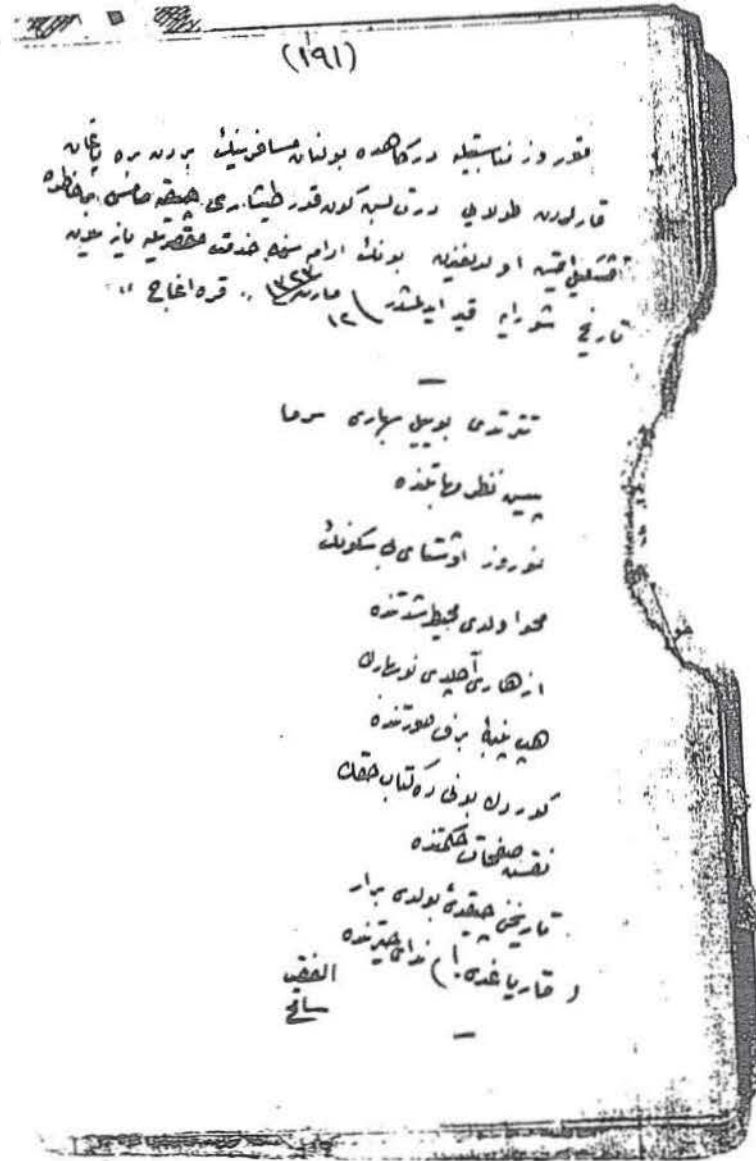
تفایس الانفاس

بعضه نوحاته در و بیانه در عبارت اول
 سو نظم رساله به (تفایس الانفاس)
 عنوان و بر نه بنی رکلم . بواسطه فاضل شری
 ولد برای جلین الهی استی . کنه نیک محبه
 این یکی بار کار صفر در مجموع ناخیزانم الی الابد
 با سه و سنده کنه در مکه موهفک کنه انی غلا
 اید . ناسمک جلدان مامه اریه اکنه بود
 کوهک رو سینه با طبع ارز و انیمیم . فقط فایه
 بر حسیه سا فط که نیامده ، کدر مکه احمده
 طوعانه اوزاره طسینک نفسه هینی نامنه
 کد صقلده نه نفه بر حله کوشتمک ماعه رکلم اید
 به هیده عظیم مانده در ارمک محله اولد نفی
 در هه ده اضمنا نی اچاب ایدیکه که کدی
 کنه ندر نه ز باره طبع اوله مانه ره محوش
 تفایس الانفاس جسد رساله

۱ کانون اول ۳۱۹

تقدیم الیه کتب قدیمه

Bir cönk sayfasında Şâmiî Rifat'ın
 Nevruz münasebetiyle yazdığı manzume